

Ֆինանսական հաշվետվություններ և
անկախ արտոնորդի եզրակացություն

«Հայբիզնեսբանկ» փակ
բաժնետիրական ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2010թ.

Բովանդակություն

	Էջ
Անկախ ատդիտորի եզրակացություն	3
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	4
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	Error! Bookmark not defined.
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	9

«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և խորհրդին.

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ «Բանկ») կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը և այլ պարզաբանող ծանոթագրություններ:

Ֆինանսական հաշվետվությունների համար տնօրինության պատասխանատվությունը

Բանկի տնօրինությունը պատասխանատու է սույն ֆինանսական հաշվետվությունները Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար: Այս պատասխանատվությունը ներառում է խաբեության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգի մշակումը, կիրառումը և պահպանումը, հաշվապահական հաշվառման համապատասխան քաղաքականության ընտրությունը և կիրառումը, ինչպես նաև տվյալ հանգամանքներում ողջամիտ հաշվապահական գնահատումների կատարումը:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի հիման վրա եզրակացություն արտահայտել սույն ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այս ստանդարտները պահանջում են, որպեսզի մենք պահպանենք մասնագիտական վարքագծի կանոնները և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք այնպես, որպեսզի ձեռք բերենք ողջամիտ երաշխիք, որ ֆինանսական հաշվետվությունները զերծ են էական խեղաթյուրումներից:

Աուդիտը ներառում է ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ աուդիտորական ապացույցներ ձեռք բերելու նպատակով ընթացակարգերի իրականացումը: Ընթացակարգերի ընտրությունը հիմնված է աուդիտորի դատողության վրա, ներառյալ խաբեության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկերը գնահատելիս աուդիտորն ուսումնասիրում է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգը, տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, սակայն ոչ Բանկի ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության մասին կարծիք արտահայտելու նպատակով: Աուդիտը ներառում է կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության, տնօրինության կողմից կատարած հաշվապահական գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար հիմք են հանդիսանում մեր աուդիտորական եզրակացությունն արտահայտելու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների և դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Հարցի շեշտադրում

Առանց ստորև հարցի վերաբերյալ վերապահում արտահայտելու, Ձեր ուշադրությունն ենք հրավիրում ժանոթագրություններ 17 և 24 վրա: 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի վարկային պորտֆելում և հաճախորդների նկատմամբ պարտավորություններում առկա են կենտրոնացումներ բաժնետերերի և նրանց հետ համագործակցող կազմակերպությունների գծով համապատասխանաբար 13,493,071 հազ. դրամ և 5,902,259 հազ. դրամ ընդհանուր գումարներով: Բանկի ղեկավարությունը համոզված է, որ նշված վարկերի մարումները, ինչպես նաև պարտավորությունների վճարումները կիրականացվեն պայմանագրային ժամկետներում: Այնուամենայնիվ, Բանկի բաժնետերերի որոշումներից կախված նշված կենտրոնացումները կարող են ապագայում էական ազդեցություն ունենալ Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Գազիկ Գյուլբուղալյան
Տնօրեն/բաժնետեր

Արեն Աղաջանյան
Աուդիտի ղեկավար

Գրանք Թորնթոն ՓԲԸ
18 ապրիլի 2011
ք. Երևան

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		2010թ. դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար	2009թ. դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար
	Ծանոթ.		
Տոկոսային և մնացորդային եկամուտներ	6	10,427,671	6,279,733
Տոկոսային և մնացորդային ծախսեր	6	(5,806,968)	(3,150,814)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		4,620,703	3,128,919
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	7	1,119,149	903,246
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	(263,477)	(213,865)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		855,672	689,381
Զուտ առևտրային եկամուտ	8	1,368,564	2,083,934
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ շահույթ/(վնաս)		56,302	(54,227)
Այլ եկամուտներ	9	36,060	24,983
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	10	(1,557,985)	(1,071,263)
Ֆինանսական ներդրումների գծով արժեզրկման ծախս		(295)	(918)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(1,512,943)	(1,041,407)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	19	(637,069)	(427,059)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	20	(37,883)	(39,872)
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ վնաս		(60,904)	(1,111,481)
Այլ ծախսեր	12	(1,406,166)	(876,297)
Շահույթ մինչև հարկում		1,724,056	1,304,693
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(400,944)	(482,483)
Տարվա շահույթ		1,323,112	822,210
Այլ համապարփակ եկամուտ			
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ/(վնաս)		75,773	(52,350)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ (օգուտ)/վնաս		(61,887)	50,940
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ		(2,777)	282
Տարվա այլ համապարփակ եկամուտ առանց հարկերի		11,109	(1,128)
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ		1,334,221	821,082
Տարվա համապարփակ եկամուտ			

7-ից 65 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		2010թ. դեկ. 31-ի դրությամբ	2009թ. դեկ. 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	14	13,046,849	12,475,646
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	1,688,133	3,665,570
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	16	870,584	488,018
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	17	77,205,248	59,688,133
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	18	2,015,109	1,341,474
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	18	51,805	103,611
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	28	2,431,251	-
Հիմնական միջոցներ	19	7,676,763	4,635,524
Ոչ նյութական ակտիվներ	20	213,081	196,951
Հետաձգված հարկային ակտիվ	13	65,497	72,802
Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ		1,450,357	436,201
Այլ ակտիվներ	21	10,342,300	9,817,875
ԸՆԴԱՄԵՆԸ՝ ակտիվներ		117,056,977	92,921,805
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱՎԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	22	9,946,240	9,773,826
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	16	30,425	23,442
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	23	21,872,933	13,670,791
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	24	60,075,899	43,968,861
Սոնտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	25	7,362,308	8,794,803
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		-	375,284
Այլ պարտավորություններ	26	253,945	133,792
ԸՆԴԱՄԵՆԸ՝ պարտավորություններ		99,541,750	76,740,799
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	29	13,450,000	13,450,000
Գլխավոր պահուստ		198,533	157,422
Այլ պահուստներ		13,455	2,346
Զբաղիված շահույթ		3,853,239	2,571,238
ԸՆԴԱՄԵՆԸ՝ սեփական կապիտալ		17,515,227	16,181,006
ԸՆԴԱՄԵՆԸ՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		117,056,977	92,921,805

Ֆինանսական հաշվետվությունները, ներկայացված 3-ից 65 էջերում ստորագրվել են Բանկի վարչության նախագահի և գլխավոր հաշվապահի կողմից 2011 թ. ապրիլի 18-ին:

7-ից 65 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Արա Կիրակոսյան
Վարչության նախագահ

Ռուզան Խաչատրյան

Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Բաժնետիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 01.01.2009թ. դրությամբ	5,000,000	118,505	3,474	1,787,945	6,909,924
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	8,450,000	-	-	-	8,450,000
Հատկացում պահուստին	-	38,917	-	(38,917)	-
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	8,450,000	38,917	-	(38,917)	8,450,000
Տարվա շահույթ	-	-	-	822,210	822,210
Այլ համապարփակ եկամուտ					
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ վնաս	-	-	(52,350)	-	(52,350)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ վնաս	-	-	50,940	-	50,940
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	282	-	282
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	(1,128)	822,210	821,082
Հաշվեկշիռը 31.12.09թ. դրությամբ	13,450,000	157,422	2,346	2,571,238	16,181,006
Հատկացում պահուստին	-	41,111	-	(41,111)	-
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	41,111	-	(41,111)	-
Տարվա շահույթ	-	-	-	1,323,112	1,323,112
Այլ համապարփակ եկամուտ					
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	75,773	-	75,773
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	-	-	(61,887)	-	(61,887)
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(2,777)	-	(2,777)
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	11,109	1,323,112	1,334,221
Հաշվեկշիռը 31.12.10թ. դրությամբ	13,450,000	198,533	13,455	3,853,239	17,515,227

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	31.12.10թ-ին ավարտված տարվա համար	31.12.09թ-ին ավարտված տարվա համար
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ մինչև հարկումը	1,724,056	1,304,693
<i>Ճշգրտումներ</i>		
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	1,557,985	1,071,263
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	674,952	466,931
Հիմնական միջոցների օտարումից օգուտ	(130)	(349)
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից զուտ վնաս	60,904	1,111,481
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերադարձ	99,261	4,028
Ստացվելիք տոկոսներ	(125,996)	(213,196)
Վճարվելիք տոկոսներ	94,017	(171,802)
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	4,085,049	3,573,049
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	(404,935)	(18,077)
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(543,036)	423,098
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(22,307,768)	(33,527,626)
Այլ ակտիվներ	(550,544)	(9,366,046)
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	(382,566)	(488,018)
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	-	(3,804,505)
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,322,344	(1,458,710)
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	18,902,658	17,936,018
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	(1,432,495)	7,980,304
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	6,983	23,442
Այլ պարտավորություններ	605,429	56,616
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	1,301,119	(18,670,455)
Վճարված շահութահարկ	(771,700)	(263,064)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	529,419	(18,933,519)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ներդրումային արժեթղթերի (առք)/վաճառք	(3,026,552)	2,858,954
Հիմնական միջոցների առք	(3,713,113)	(1,805,837)
Հիմնական միջոցների վաճառք	34,935	16,159
Ոչ նյութական ակտիվների առք	(54,013)	(137,424)
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(6,758,743)	931,852
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Բաժնետիրական կապիտալի թողարկում	-	8,450,000
ՀՀ ԿԲ-ից վարկերի ստացում	176,812	9,232,378
Ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերի ստացում	4,891,050	6,388,256
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	5,067,862	24,070,634
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	(1,161,462)	6,068,967
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	15,317,239	7,220,301
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(214,969)	2,027,971
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ.14)	13,940,808	15,317,239
Լրացուցիչ տեղեկատվություն		
Ստացված տոկոսներ	10,514,871	6,139,572
Վճարված տոկոսներ	(5,884,753)	(3,220,893)

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ (նախկին «Հայինվեստբանկ ՓԲԸ») (այսուհետ՝ Բանկ) հիմնվել է 1991թ և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է 1991 թվականի դեկտեմբերի 10-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N 40 արտոնագրային համարով:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորումը և ավանդների ընդունումն է, ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը, ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց արտարժութային և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը և թվով 10 մասնաճյուղերը գտնվում են Երևանում, 9 մասնաճյուղերը՝ ՀՀ տարբեր մարզերում և 6 մասնաճյուղ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան, Նալբանդյան 48:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով և միջազգային տնտեսական ճգնաժամի ազդեցությամբ:

Միջազգային տնտեսական ճգնաժամը հանգեցրեց ՀՀ համախառն ներքին արդյունքի, ինչպես նաև արտերկրից դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Չնայած ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի կողմից իրականացված մի շարք կանխարգելիչ միջոցառումների, դեռևս առկա են անորոշություններ կապիտալի հասանելիության և ձեռք բերման արժեքի առումով՝ ինչպես Բանկի, այնպես էլ նրա հաճախորդների համար, և շուկայական ավելի խիստ ճնշումը կարող է հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Բանկի վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, դեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Բանկի գործառնական արժույթը դա այն հինական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Բանկը: Բանկի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Բանկի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Բանկը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Վերադասակարգում

Անհրաժեշտության դեպքում համադրելի թվերը ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարում ներկայացման փոփոխությունների հետ համադրելիությունն ապահովելու նպատակով:

Համադրելիության ապահովման նպատակով նախորդ ժամանակաշրջանի դրամական միջոցներ և մնացորդները ՀՀ կենտրոնական բանկում, պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ և այլ ակտիվներ հոդվածները հաշվանցվել են պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ, պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ և այլ պարտավորություններ հոդվածների հետ 13,085,561 հազար դրամ ընդհանուր գումարով, կապված փոխադարձ տեղաբաշխած և ներգրավված ավանդների հետ, իսկ չհաշվանցված մնացորդները հաշվառվում են որպես ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ 488,018 հազար դրամ գումարով և ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ 23,442 հազար դրամ գումարով (Ծանոթագրություն 16):

Բացի վերը նշվածից վերադասակարգվել է նաև պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ հոդվածը 1,661,254 հազար դրամի չափով, պայմանավորված Գերմանա-հայկական ծրագրի շրջանակներում տրված վարկի վերադասակարգմամբ որպես ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկեր (Ծանոթագրություն 22,24):

3.5 Բանկի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Բանկը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Բանկի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվանից հետո առաջիկա ժամանակաշրջանում: Այս պահին ղեկավարության գնահատմամբ դրանց հնարավոր ազդեցությունը Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական չի կարող լինել:

ՀՀՄՍ 32 (Փոփոխություն) «Ֆինանսական գործիքներ-ներկայացում» – թողարկված իրավունքների դասակարգում.

Փոփոխությունը ճշգրտում է ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ-ներկայացում»-ը սահմանելով, որ արտարժույթով արտահայտված կապիտալի գործիքների ձեռքբերման իրավունքները, օպցիոնները կամ վարանտները հանդիսանում են (ոչ ածանցյալ) սեփական կապիտալի գործիքներ այն դեպքում, երբ կազմակերպությունն այդ իրավունքները, օպցիոնները կամ վարանտները տեղաբաշխում է առկա բաժնետերերի մեջ՝ իրենց բաժնեմասերի դասերին համապատասխան և համամասնորեն: Նախքան փոփոխությունը արտարժույթով արտահայտված իրավունքները չէին դասակարգվում որպես կապիտալի գործիքներ, այլ պահանջվում էր դրանք հաշվառել որպես ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ: ՀՀՄՍ 32 (Փոփոխություն)-ը կիրառվում է հետընթաց 2010թ. փետրվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանի համար:

ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC)19. Ֆինանսական պարտավորությունների մարումը կապիտալի գործիքներով

Մեկնաբանությունը պարզաբանում է ընկերության կողմից հաշվապահական հաշվառման վարումն այն դեպքում, երբ ֆինանսական պարտավորության պայմանները վերաբանակցվում են և հանգեցնում են նրան, որ ընկերությունը թողարկում է կապիտալի գործիքներ կազմակերպության կրեդիտորին՝ ֆինանսական պարտավորությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ մարելու նպատակով: Այն պահանջում է, որպեսզի օգուտը կամ վնասը ճանաչվեն ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, որը չափվում է ֆինանսական պարտավորության մնացորդային արժեքի և թողարկված կապիտալ գործիքների իրական արժեքի տարբերությամբ: Եթե թողարկված կապիտալ գործիքների իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն չափվել, ապա կապիտալի գործիքները պետք է չափվեն՝ մարված ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի չափով: Չի ակնկալվում, որ այս մեկնաբանության կիրառումը կազդի Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 1 (փոփոխություն) Սահմանափակ ազատում համեմատելի ՖՀՄՍ 7-ից. Բացահայտումներ առաջին անգամ կիրառողների համար

ՖՀՄՍ 1-ում կատարված փոփոխությունը թույլ է տալիս այն առաջին անգամ կիրառողներին ազատվել այն համադրելիներից, որոնք հասանելի են նրանց, ովքեր արդեն օգտագործում են ՖՀՄՍ-ները՝ բարելավումներ ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ բացահայտումներն (ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ) առաջին անգամ կիրառելիս: Ուժի մեջ է

2010թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՄ 7 (փոփոխություններ) Ֆինանսական ակտիվների փոխանցում

Փոփոխության նպատակն է օգնել ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին գնահատելու ֆինանսական ակտիվների գծով բարդ փոխանցումների ռիսկայնությունը և այս ռիսկերի ազդեցությունը կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա: Պահանջվող լրացուցիչ բացահայտումները նախատեսված են տեղեկատվության տրամադրման համար, որոնք թույլ են տալիս օգտագործողներին`

- Հասկանալ ոչ ամբողջապես ապաճանաչվող փոխանցված ֆինանսական ակտիվի և դրա հետ կապված պարտավորության միջև հարաբերությունը
- Գնահատել ամբողջապես ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում հաշվետու կազմակերպության անընդհատ ներգրավվածության հետ կապված ռիսկերը և դրանց բնույթը

Այս փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2010թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՄ 24 (վերափոխված) Կապակցված կողմերի բացահայտում

ՀՀՄՄ 24 (վերափոխված) ստանդարտը փոխարինում է 2003թ.-ին լույս տեսած ՀՀՄՄ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» ստանդարտին: Վերափոխված ստանդարտը պարզաբանում և պարզեցնում է կապակցված կողմերի սահմանումը և ազատում է կառավարության հետ կապված կազմակերպություններին բացահայտել կառավարության և կառավարության հետ կապված կազմակերպությունների հետ կատարված բոլոր գործառնությունների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը: Վերափոխված ՀՀՄՄ 24 ստանդարտը ուժի մեջ է մտնում 2011թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Վաղ կիրառումը, ամբողջական կամ մասնակի, թույլատրվում է:

ՖՀՄՄ 1 (փոփոխություն) Խիստ գնաճ և առաջին անգամ կիրառողների համար սահմանված ամսաթվերի հեռացում

ՀՀՄՄԽ-ն թողարկել է երկու սահմանափակ փոփոխություններ ՖՀՄՄ 1` «Ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտների առաջին անգամ կիրառում» նկատմամբ: Առաջին փոփոխության համաձայն ֆիքսված ամսաթվի դրույթը «2004թ. հունվարի 1» փոխարինվում է «ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվով», այդպիսով չպարտավորեցնելով առաջին անգամ ՖՀՄՄ-ներ կիրառող կազմակերպություններին վերահաշվարկել ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվին նախորդող ժամանակաշրջանում կատարված գործառնությունները: Երկրորդ փոփոխությունը տրամադրում է ցուցումներ, թե ինչպես տվյալ կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի ֆինանսական հաշվետվությունները` համաձայն ՖՀՄՄ-ների, այն ժամանակաշրջանից հետո, երբ կազմակերպությունն ի վիճակի չէր կիրառել ՖՀՄՄ-ները, քանի որ վերջինիս գործառնական արտարժույթը ենթակա էր խիստ գնաճի: Ուժի մեջ է մտնում 2011թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՄ 12 (փոփոխություն) Հինքում ընկած ակտիվների վերականգնում

ՀՀՄՄ-ն թողարկել է սահմանափակ շրջանակներում փոփոխություններ ՀՀՄՄ 12 «Շահութահարկի» նկատմամբ, որոնք կիրառելի են միայն այն դեպքում, երբ կազմակերպությունն ընտրում է իրական արժեքի մոդելը ՀՀՄՄ 40 «Ներդրումային գույք»-ում: Փոփոխությունները ներկայացնում են հերքելի ենթադրություն, որ նման հանգամանքներում ներդրումային գույքը ամբողջապես վերականգնվում է վաճառքի միջոցով: Ուժի մեջ է մտնում 2012թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՄԿ 14 (փոփոխություն) «Նվազագույն ֆինանսավորման պահանջի կանխավճար»՝ թողարկված 2009թ. նոյեմբերին

Փոփոխությունները ճշգրտում են ՖՀՄՄԿ 14-ի չկանխատեսված հետևանքը՝ «ՀՀՄՄ 19 – Սահմանափակում սահմանված հատուցումների ակտիվի նկատմամբ, նվազագույն ֆինանսավորման պահանջները և դրանց փոխազդեցությունը»: Առանց փոփոխությունների, կազմակերպություններին չի թույլատրվում նվազագույն ֆինանսավորմանն ուղղված որոշ կամավոր կանխավճարներ ճանաչել որպես ակտիվ: Սա չէր ենթադրվում այն ժամանակ, երբ թողարկվում էր ՖՀՄՄԿ 14-ը, իսկ փոփոխությունները լուծում են խնդիրը: Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2011թ. հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրելի է: Փոփոխությունները պետք է կիրառվեն հետընթաց ամենավաղ համեմատական տարեկան ժամանակաշրջանի համար:

ՖՀՄՄ 9 Ֆինանսական գործիքներ

ՀՀՄՄ-ն նպատակ ունի փոխարինել ՀՀՄՄ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը», ամբողջապես: Փոխարինող ստանդարտը (ՖՀՄՄ 9) թողարկվում է փուլերով: Մինչ այսօր, լույս են տեսել ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչման, դասակարգման, չափման և ապաճանաչման գլուխները: Այս գլուխներն ուժի մեջ են մտնում 2013թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Արժեզրկման մեթոդոլոգիայի և հեջավորման հաշվառման հետ կապված գլուխները դեռ մշակման փուլում են:

Ղեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի այս փոփոխության հնարավոր ամբողջական ազդեցությունը Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այնուամենայնիվ, սկզբնական գնահատումներն այն են, որ փոփոխությունը կարող է ազդել Բանկի՝ իր վաճառքի համար մատչելի պարտքային ֆինանսական ակտիվների հաշվառման վրա, քանի որ ՖՀՄՄ 9 թույլատրում է իրական արժեքի փոփոխություններից օգուտների և վնասների ճանաչումը այլ համապարփակ եկամուտներում, միայն եթե դրանք վերաբերում են առևտրային նպատակներով չպահվող կապիտալի գործիքներում ներդրումներին:

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային ներդրումների իրական արժեքի փոփոխություններից օգուտը կամ վնասը, օրինակ, կճանաչվի ուղղակիորեն ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ընթացիկ հաշվետու ժամանակաշրջանում, օրինակ, Բանկը ճանաչել է նման 75,773 հազար ՀՀ դրամի օգուտը այլ համապարփակ եկամուտներում: Միաժամանակ, կլինեն ֆինանսական ակտիվների միայն երկու դասեր՝ չափվող միայն ամորտիզացված արժեքով և իրական արժեքով:

Տարեկան բարեփոխումներ 2010թ. համար (ուժի մեջ է մտել 2010թ. հուլիսի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո)

ՀՀՄՄԽ-ն թողարկել է 2010 թվականի *ՖՀՄՄ բարեփոխումները*: Այս փոփոխությունների մեծ մասը ուժի մեջ են մտնում 2010թ. հուլիսի 1-ին կամ 2011թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: 2010թ. բարեփոխումները փոփոխում են որոշ դրույթներ ՖՀՄՄ1, ՖՀՄՄ 3Վ, ՖՀՄՄ 7, ՀՀՄՄ1, ՀՀՄՄ 27, ՀՀՄՄ 34 և ՖՀՄՄՍԿ13-ում: Բանկի առաջնային գնահատումները ցույց են տալիս, որ 2010թ. փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, բացառությամբ ֆինանսական գործիքների բացահայտման պահանջների, որոնք մեղմացնում են բացահայտման ենթակա հետևյալ պահանջները.

- ֆինանսական ակտիվների մնացորդային արժեքները, որոնք այլ կերպ կլինեին ժամկետանց կամ արժեզրկված, որոնց ժամկետները վերանայվել են
- վարկային ռիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական գործիքների համար, որոնց մնացորդային գումարը լավագույնն է ներկայացնում վարկային ռիսկի առավելագույն չափը
- Ժամկետանց կամ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով վերցրած գրավների իրական արժեքի գնահատումը և նկարագրությունը

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Բանկ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Բանկից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան: Ակտիվների կառավարման գծով վճարները ճանաչվում են ծառայությունների մատուցման ժամանակաշրջանում: Նույն սկզբունքն է կիրառվում կարողությունների կառավարման, ֆինանսական պլանավորման և ակտիվների պահպանման ծառայությունների դեպքում, որոնք ենթադրում են ծառայությունների մատուցման երկար ժամկետ:

Շահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ճանաչվում է, երբ Բանկի՝ վճարը ստանալու իրավունքը հաստատված է:

Ջուտ առևտրային եկամուտ

Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

4.2 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Բանկի կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմ. 2010	31 դեկտեմ. 2009
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	363.44	377.89
ՀՀ դրամ/1 եվրո	481.16	542.23

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի միջև նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով

տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումներից, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այլ հարկերը ներառված են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.4 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոզիտային գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.5 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամանակաշրջանների համար բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Բանկի ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.6 Ֆինանսական գործիքներ

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական

գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Բանկի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Բանկի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում ղեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում, արտարժույթի և կապիտալի շուկաներում, Բանկը հանդես է գալիս որպես ածանցյալ գործիքներով պայմանագրերի կողմ, որոնք ներառում են ֆյուչերսներ, ֆորվարդներ, սվոպեր և օպցիոններ: Բոլոր ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող և դրանց հաշվառումը իրականացվում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչման քաղաքականությունների համաձայն, այնուհետև դրանք վերաչափվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկաներում գնանշումներով կամ այնպիսի մոդելների կիրառմամբ, որոնց հիմքում ընկած են շուկաների ընթացիկ վիճակների գնահատումները և բազային գործիքների պայմանագրային գները և այլ գործոններ: Իրական իրական արժեք ունեցող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվ, իսկ բացասական իրական արժեքով ածանցյալ գործիքները՝ որպես պարտավորություն: Նշված գործառնություններից արդյունքները հաշվառվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից կամ արտարժույթային գործառնություններից շահույթ կամ վնաս, կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Այլ ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ, եթե դրանց գծով ռիսկերը և առանձնահատկությունները խիստ կապված չեն հիմնական պայմանագրի ռիսկերից և առանձնահատկություններից, և հիմնական պայմանագիրը չի հաշվառվում իրական արժեքով՝ ճշգրտվող ֆինանսական արդյունքներով: Ներառված ածանցյալ գործիքը հանդիսանում է բարդ ֆինանսական գործիքի բաղադրիչ, որը ներառում է ինչպես հիմնական բաղադրիչը, այնպես էլ ածանցյալ բաղադրիչը, ինչի արդյունքում որոշ դրամական հոսքեր հիմնական գործիքի և ինքնուրույն ածանցյալ գործիքի փոփոխվում են նույն ձևով:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանալին, եթե կապված ածանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:
- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ածանցյալ գործիքներ, որոնք էականորեն ազդում են դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, բացի այն դեպքերից, երբ դրանք օգտագործվում են հեջավորման նպատակով: Առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից շահույթը և վնասը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Բանկը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Բանկի կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մոտ ակտիվների էական գումարի վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Բանկի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխառվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխառվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման

ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխառությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Բանկը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած շահույթն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված շահույթը կամ վնասը վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Բանկը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ գեղջված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.7 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Բանկն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Անորոշագույն արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառուն կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, զուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Բանկը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Բանկը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Բանկին, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Բանկի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են

Բանկի կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Բանկին: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեքից ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեքից ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեքից ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված վարկեր

Որտեղ հնարավոր է, Բանկը փորձում է վերանայել վարկերը, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ վարկի պայմանները վերանայված են, վարկն այլևս չի համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով վարկերը, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Վարկերը շարունակում են մնալ արժեքից ճանաչված անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով վարկի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեքից գրվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեքից գումարների, կապիտալից վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված կապիտալ գործիքների արժեքից կորուստների հակադարձումը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվում, այլ հաշվառվում է կապիտալի առանձին բաժնում, որպես՝ այլ համապարփակ եկամուտ: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեքից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,

- և Բանկը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում է Բանկի շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Բանկի կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Բանկը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.9 Ռեպո և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր

Հետզնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ: Հետզնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է ֆինանսական կազմակերպությունների կամ հաճախորդների նկատմամբ հաշիվներում:

Հետվաճառքի պայմանով գնված արժեթղթերը («հակադարձ ռեպո») չեն ճանաչվում հաշվապահական հաշվեկշռում, իսկ տրամադրված գումարները հաշվառվում են որպես պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետզման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.10 Որպես գրավ տրված և ստացված արժեթղթեր

Արժեթղթերով գործարքները հիմնականում ապահովվում են արժեթղթերով կամ կանխիկ դրամով: Արժեթղթերի փոխանցումը մյուս կողմին արտացոլվում է հաշվեկշռում, միայն եթե փոխանցվում են նաև ռիսկերը և օգուտները կապված սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ: Վճարված կամ որպես գրավ ստացված կանխիկը գրանցվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն:

Ձեռքբերված արժեթղթերը չեն ճանաչվում հաշվեկշռում մինչև դրանց օտարումը երրորդ կողմին, որի դեպքում նշված արժեթղթերի վերադարձման գծով պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով որպես առևտրական նպատակներով պարտավորություն, իսկ գնման և վաճառքի տարբերությունը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Չուտ առևտրային եկամուտ» հոդվածում:

4.11 Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն - Բանկը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.12 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Հոդը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով և ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ և, հետևաբար, չի ամորտիզացվում:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	3-5	33-20
Տրանսպորտային միջոցներ	7	14
Գրասենյակային սարքավորումներ	8	13
Այլ հիմնական միջոցներ	10	10

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները հաշվառվում են փաստացի ծախսերի և արժեզրկումից կորուստների տարբերությամբ: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո ակտիվները փոխանցվում են հիմնական միջոցներին և հաշվառվում են իրենց մնացորդային արժեքով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում քանի դեռ պատրաստ չեն օգտագործման համար:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի կազմակերպություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.13 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 15 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.14 Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվները դասակարգվում են վաճառքի համար պահվող, երբ հաշվեկշռային արժեքը ենթակա է փոխհատուցման ոչ թե դրանց հետագա շահագործման, այլ վաճառքի միջոցով: Դրանց վաճառքը ենթադրվում է իրականացնել վաճառքի համար պահվող դասակարգումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվները ճանաչվում են հաշվեկշռային արժեքի կամ իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի ծախսերը, նվազագույնով: Եթե վերջինս ավելի փոքր է, քան հաշվեկշռային արժեքը, ապա ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքի՝ հանած վաճառքից ծախսերը, հետագա ցանկացած աճ ճանաչվում է միայն տվյալ ակտիվի նախկինում արժեզրկված գումարների չափով:

4.15 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.16 Ներգրված միջոցներ

Ներգրված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները, թողարկված արժեթղթերը և ստորադաս փոխառությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.17 Կենսաթոշակներ

Բանկում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված համակարգին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են: Բացի այդ, Կազմակերպությունը չունի կենսաթոշակային այլ վճարներ և հաշվեգրում պահանջող այլ նշանակալի փոխհատուցվող վճարներ:

4.18 Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերը այն պայմանագրերն են, որոնք պահանջում են, որ երաշխիքը տրամադրողը փոխհատուցի երաշխիքը ստացողին կոնկրետ պարտապանի կողմից պարտքային գործիքի ժամկետներին համաձայն վճարումները ժամանակին չկատարելու պատճառով վերջինիս կողմից կրած վնասների դիմաց: Նման ֆինանսական երաշխիքներ տրամադրվում են բանկերին, ֆինանսական և այլ կազմակերպություններին հաճախորդների վարկերը, օվերդրաֆտները և այլ բանկային գործիքները ապահովելու նպատակով:

Ֆինանսական երաշխիքները ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով «Այլ պարտավորություններ»-ում՝ որպես կոմիսիոն վճար: Սկզբնական ճանաչումից հետո Բանկը յուրաքանչյուր երաշխավորության տակ պարտավորությունը չափում է ամորտիզացված վճարից և երաշխավորության արդյունքում առաջացած ցանկացած ֆինանսական պարտավորություն լուծելու համար անհրաժեշտ ելքերի լավագույն գնահատումից առավելագույնով:

4.19 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.20 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Գնված սեփական բաժնետոմսեր

Երբ Բանկը գնում է Բանկի բաժնետոմսերը, սեփական կապիտալը նվազեցվում է վճարված գումարի չափով, ներառյալ գործառնությանը բնորոշ բոլոր ծախսերը՝ նվազեցված հարկերով, մինչև գործարքի չեղյալ համարվելը կամ վերաթողարկումը: Երբ գնված բաժնետոմսերը վաճառվում են երրորդ կողմին կամ վերաթողարկվում են, ստացված գումարները ներառվում են կապիտալում: Գնված բաժնետոմսերը հաշվառվում են միջին կշռված արժեքով:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.21 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվեկշռում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Բանկի ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած

գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Բանկի ներդրումային արժեթղթերը ներառում են ՀՀ պետական պարտատոմսեր և ոչ պետական բաժնետոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը դասակարգում է արժեթղթերը որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիտալում:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Բանկն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Բանկը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և այլ փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստներ

Բանկը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Բանկը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Չարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 30 ծանոթագրությունը:

Կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումների արժեզրկում

Բանկը համարում է կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումն արժեզրկված, երբ դրա իրական արժեքի նվազումը էական է կամ կրում է երկարատև բնույթ: Որոշելու համար էական է կամ երկարատև նվազումը՝ Բանկը կատարում է որոշակի դատողություններ: Այդ դատողությունները կատարելիս, այլ

գործունեների հետ մեկտեղ, Բանկը հաշվի է առնում նաև բաժնետոմսերի գնի փոփոխականությունը: Բացի դրանից, արժեզրկումը հնարավոր է, երբ առկա են ապացույցներ, որ վատացել է ֆինանսական վիճակը տվյալ կազմակերպության, արդյունաբերության կամ ճյուղի, որտեղ կատարվել է ներդրումը, կատարվել են փոփոխություններ տեխնոլոգիաներում և գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերում:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	9,012,538	5,400,559
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթեր	195,782	203,184
Մինչև մարման ժամկետը պահվող պարտքային արժեթղթեր	9,195	12,019
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	5,100	11,355
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	879,381	385,330
Այլ տոկոսային եկամուտներ	8,488	1,317
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեզրկված տոկոսներ	317,187	265,969
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	10,427,671	6,279,733

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հաճախորդների հաշիվներ	3,049,123	1,747,351
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի և ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,246,492	1,182,588
Ռեպո գործառնություններ	508,736	220,875
Այլ տոկոսային ծախսեր	2,617	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	5,806,968	3,150,814

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Դրամարկղային գործառնություններ	178,188	169,178
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	408,132	310,147
Վճարային քարտերով գործառնություններ	192,408	133,001
Պետական և տեղական բյուջեի հետ հաշիվների սպասարկման գծով վճարներ	1,194	2,124
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	287,657	228,884
Այլ վճարներ և կոմիսիոն եկամուտներ	51,570	59,912
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	1,119,149	903,246

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	165,805	127,724
Դրամարկղային գործառնություններ	22,405	27,350
Այլ ծախսեր	75,267	58,791
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	263,477	213,865

8 Ձուտ առևտրային եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններից զուտ վնաս	(71,047)	(1,034)
Արտարժույթի առջ ու վաճառքից զուտ եկամուտ	579,528	1,042,123
Ածանցյալ գործիքներից զուտ եկամուտ	860,083	1,042,845
Ընդամենը զուտ առևտրային եկամուտ	1,368,564	2,083,934

9 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հիմնական միջոցների վաճառքից եկամուտ	130	349
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	52	6,426
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներից եկամուտ	82	82
Հաշվի փակումից եկամուտ	9,541	5,152
Այլ եկամուտ	26,255	12,974
Ընդամենը այլ եկամուտներ	36,060	24,983

10 Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ (ծանոթագրություն 15)	(20,154)	45,574
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին (ծանոթագրություն 17)	1,491,277	947,857
Երաշխավորություններ և վարկային ռիսկ պարունակող այլ պայմանական պարտավորություններ (ծանոթագրություն 27)	-	(53,454)
Այլ ակտիվներ (ծանոթագրություն 21)	86,862	131,286
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	1,557,985	1,071,263

11 ԱՆՃՆԱԿԱԳՈՒ ԳԾՈՎ ԺԱԽՍԵՐ

Հազար ՀՀ դրամ

2010

2009

Աշխատավարձ	1,372,011	938,631
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	140,932	102,776
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	<u>1,512,943</u>	<u>1,041,407</u>

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ

2010

2009

Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	248,675	141,125
Գովազդի ծախսեր	113,670	111,291
Գործուղման ծախսեր	38,860	31,280
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	98,565	86,952
Վարձակալության գծով ծախսեր	64,185	96,117
Հարկեր (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	125,442	101,745
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	21,968	31,776
Անվտանգության գծով ծախսեր	97,727	85,320
Ներկայացուցչական ծախսեր	51,983	54,827
Գրասենյակային ծախսեր	51,518	36,634
Բռնագանձված գույքի իրացումից վնաս	310,380	-
Վճարված տուգանքներ	3,481	3,082
Այլ ծախսեր	179,712	96,148
Ընդամենը այլ ծախսեր	<u>1,406,166</u>	<u>876,297</u>

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ

2010

2009

Ընթացիկ հարկ	396,416	552,231
Հետաձգված հարկ	4,528	(69,748)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	<u>400,944</u>	<u>482,483</u>

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2009թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)		2009	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)	
	2010			2009	
Շահույթ մինչև հարկումը	1,724,056		1,304,693		
Շահութահարկ 20% դրույթաչափով	344,811	20	260,939	20	
Չհարկվող եկամուտներ	-	-	(12,839)	(1)	
Չնվազեցվող ծախսեր	43,952	2	12,087	1	
Բացասական փոխարժեքային տարբերություն	12,181	1	222,296	17	
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	400,944	23	482,483	37	

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված		Սեփական կապիտալում ճանաչված	
	2009			2010
Այլ պարտավորություններ	19,907	(3,901)	-	16,006
Այլ ակտիվներ	87,633	(48,416)	-	39,217
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումների արժեզրկում	659	(659)	-	-
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,604	(3,604)	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	107,746	-	107,746
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	111,803	51,166	-	162,969
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(13,323)	(14,118)	-	(27,441)
Պահուստներ	(25,091)	(41,576)	-	(66,667)
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(587)	-	(2,777)	(3,364)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(39,001)	(55,694)	(2,777)	(97,472)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	72,802	(4,528)	(2,777)	65,497

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված		Սեփական կապիտալում ճանաչված	
	2008			2009
Այլ պարտավորություններ	10,025	9,882	-	19,907
Այլ ակտիվներ	-	87,633	-	87,633
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումների արժեզրկում	-	659	-	659
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	3,604	-	3,604
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	10,025	101,778	-	111,803
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(2,774)	(10,549)	-	(13,323)
Պահուստներ	(3,610)	(21,481)	-	(25,091)
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(869)	-	282	(587)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(7,253)	(32,030)	282	(39,001)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	2,772	69,748	282	72,802

14 Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Կանխիկ դրամական միջոցներ	3,590,104	2,399,119
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	8,716,382	9,741,099
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	12,306,486	12,140,218
Ավանդային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	740,363	335,428
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	13,046,849	12,475,646
Դրամական միջոցների հոսքերում ներառված կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,306,486	12,140,218
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ (ծանոթ. 15)	1,634,322	3,177,021
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13,940,808	15,317,239

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են նաև ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստները, որոնք հաշվարկվում են Բանկի կողմից ներգրաված դրամային որոշ միջոցների 8%-ի և արտարժույթով որոշ միջոցների 12 %-ի չափով: Այդ միջոցները 31.12.10թ. դրությամբ կազմում են 7,122,730 հազար դրամ (31.12.09թ. դրությամբ՝ 4,905,356 հազար դրամ): Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորման միջոցների դիմաց Բանկը տոկոսներ չի ստանում:

Դեպոնացված գումարը ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

2010թ. ընթացքում իրականացվել են հետևյալ անկանխիկ գործառնությունները.

- վարկի մարում գույքի տրամադրման միջոցով 1,895,915 հազար դրամ գումարով (2009թ.՝ 389,511 հազար դրամ):

15 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Թղթակցային հաշիվներ	1,632,879	3,177,021
Այլ հաշիվներ	1,443	-
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքեր մասին հաշվետվությունում	1,634,322	3,177,021
Դեպոնացված միջոցներ ֆինանսական հաստատություններում	70,848	525,740
	70,848	525,740
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով	(17,037)	(37,191)
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,688,133	3,665,570

31.12.10թ. դրությամբ 1,415,674 հազար դրամ գումարով (84%) հաշիվները կենտրոնացված են 4 բանկերում (2009թ. 3,423,310 հազար դրամ (93%)):

Գեպոնացված միջոցներ ֆինանսական հաստատություններում իրենցից ներկայացնում են Բանկի կողմից տրամադրված երաշխիքային գումարներ Մասբեր Քարդ վճարահաշվարկային համակարգով գործարքների իրականացման համար 48,881 հազար դրամ գումարով (31.12.09թ. դրությամբ՝ 47,194 հազար դրամ), ինչպես նաև Բանկի կողմից տրամադրված ակրեդիտիվների գծով ոչ ռեզիդենտ բանկերում սառեցված հաշիվներ 21,967 հազար դրամ գումարով (31.12.09թ. դրությամբ՝ 478,546 հազար դրամ):

Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով արժեզրկման կորուստների հատկացումների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2009	9,637
Տարվա ծախս	45,574
Դուրսգրում	(18,020)
31 դեկտեմբեր 2009	37,191
Տարվա հակադարձում	(20,154)
31 դեկտեմբեր 2010	17,037

16 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2010			2009		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք
Առևտրային նպատակներով պահվող ածանցյալ գործիքներ						
Սվոփեր-արտերկրյա	8,588,087	842,059	-	9,451,029	488,018	-
Սվոփեր-ներքին	4,080,023	28,525	30,425	3,776,513	-	23,442
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	12,668,110	870,584	30,425	13,227,542	488,018	23,442

17 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Հազար ՀՀ դրամ

2010

2009

Վարկեր	68,757,505	50,163,205
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	9,135,448	9,689,678
Լիզինգ	3,369	4,025
Երաշխիքների գծով վճարված գումարներ	43,214	102,505
Օվերդրաֆտ	921,735	806,707
	78,861,271	60,766,120
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(1,656,023)	(1,077,987)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	77,205,248	59,688,133

31.12.10թ. դրությամբ Բանկն ունի կենտրոնացում տրամադրված վարկերի գծով 16,273,016 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 20.1%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապված անձանց (2009թ.՝ 19,163,770 հազար դրամ կամ 31.5 %՝ տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց): Նշված վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 162,730 հազար դրամ (2009թ.՝ 96,138 հազար դրամ):

31.12.10թ. դրությամբ Բանկի վարկային պորտֆելում առկա է կենտրոնացում բաժնետերերի և նրանց հետ համագործակցող կազմակերպությունների գծով 13,493,071 հազ. դրամ ընդհանուր գումարներով (2009թ.՝ 14,142,308 հազ. դրամ), ինչը կազմում է ընդհանուր համախառն վարկային պորտֆելի 17.1% (2009թ.՝ 23.3%): Նշված վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 443,178 հազար դրամ (2009թ.՝ 44,526) Բանկի ղեկավարությունը համոզված է, որ նշված վարկերի մարումները կիրականացվեն պայմանագրային ժամկետներում:

Տրամադրված վարկերի և փոխառությունների վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ

2010

2009

Արդյունաբերություն	9,165,678	3,725,960
Շինարարություն	16,211,821	12,627,823
Առևտուր	10,404,819	8,114,895
Սպառողական	5,153,830	4,649,000
Գյուղատնտեսություն	2,659,898	1,469,843
Հիպոթեկ	9,115,195	5,090,398
Այլ	26,150,030	25,088,201
	78,861,271	60,766,120
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(1,656,023)	(1,077,987)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	77,205,248	59,688,133

Վարկերի և փոխառությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ դասերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2010							
	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական	Գյուղատնտեսություն	Հիպոթեկ	Այլ	Ընդամենը
2010թ. Հունվարի 1 դրությամբ	50,637	193,050	342,270	124,676	39,287	166,427	161,640	1,077,987
Տարվա ծախս	155,948	157,158	387,746	211,566	121,612	250,044	207,203	1,491,277
Դուրսգրում	(32,377)	(82,677)	(186,219)	(262,730)	(107,049)	(280,476)	(59,417)	(1,010,945)
Վերադարձ	-	-	50,150	36,912	-	-	10,642	97,704
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>174,208</u>	<u>267,531</u>	<u>593,947</u>	<u>110,424</u>	<u>53,850</u>	<u>135,995</u>	<u>320,068</u>	<u>1,656,023</u>
Անհատական արժեզրկում	66,425	79,602	476,717	36,269	20,275	23,322	119,318	821,928
Խմբային արժեզրկում	107,783	187,929	117,230	74,155	33,575	112,673	200,750	834,095
	<u>174,208</u>	<u>267,531</u>	<u>593,947</u>	<u>110,424</u>	<u>53,850</u>	<u>135,995</u>	<u>320,068</u>	<u>1,656,023</u>
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	<u>157,688</u>	<u>570,829</u>	<u>986,717</u>	<u>164,439</u>	<u>62,480</u>	<u>134,281</u>	<u>292,600</u>	<u>2,369,034</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2009							
	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական	Գյուղատնտեսություն	Հիպոթեկ	Այլ	Ընդամենը
2009թ. Հունվարի 1 դրությամբ	83,284	46,094	81,005	74,763	5,294	33,418	63,634	387,492
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	(32,647)	146,956	291,800	200,013	49,915	175,068	116,752	947,857
Դուրսգրում	-	-	(30,535)	(154,103)	(15,922)	(42,059)	(18,749)	(261,368)
Վերադարձ	-	-	-	4,003	-	-	3	4,006
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>50,637</u>	<u>193,050</u>	<u>342,270</u>	<u>124,676</u>	<u>39,287</u>	<u>166,427</u>	<u>161,640</u>	<u>1,077,987</u>
Անհատական արժեզրկում	15,206	71,825	272,589	82,014	25,701	117,820	13,734	598,889
Խմբային արժեզրկում	35,431	121,225	69,681	42,662	13,586	48,607	147,906	479,098
	<u>50,637</u>	<u>193,050</u>	<u>342,270</u>	<u>124,676</u>	<u>39,287</u>	<u>166,427</u>	<u>161,640</u>	<u>1,077,987</u>
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	<u>145,807</u>	<u>388,374</u>	<u>1,293,459</u>	<u>403,531</u>	<u>158,639</u>	<u>275,753</u>	<u>22,548</u>	<u>2,688,111</u>

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Պետական ձեռնարկություններ	1,279,972	1,281,064
Մասնավոր ձեռնարկություններ	56,239,529	45,285,091
Ֆիզիկական անձիք	17,550,574	11,662,184
Անհատ ձեռնարկատերեր	2,437,496	2,052,600
Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	1,353,700	485,181
	78,861,271	60,766,120
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(1,656,023)	(1,077,987)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	77,205,248	59,688,133

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Գյուղատնտեսություն	1,175,922	788,669
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	436,391	998,332
Հիփոթեքային	9,013,346	5,132,543
Սպառողական	4,744,774	2,720,782
Այլ	2,180,141	2,021,858
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր (համախառն)	17,550,574	11,662,184

Բանկն ընդունել է արժեթղթեր՝ որպես գրավ առևտրային վարկերի համար, որոնք թույլատրվում են վաճառել կամ վերագրավադնել: 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ ռեսյո համաձայնագրերով գնված արժեթղթերի իրական արժեքը և տրամադրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը
Ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	8,552,242	9,135,448	9,168,694	9,689,678
Ընդամենը գնված արժեթղթեր և հետգնման պայմանագրերով տրամադրված վարկեր	8,552,242	9,135,448	9,168,694	9,689,678

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավ ընդունված արժեթղթերից ընդամենը 7,362,308 հազար դրամ գումարով արժեթղթեր (2009թ.՝ 8,794,803 հազար դրամ) վերագրավադրվել են կամ փոխ են տրվել երրորդ անձանց՝ փոխանցմանը հաջորդող 1 ամիսը չգերազանցող ժամկետով (Ծանոթագրություն 25):

Ինչպես նշված է 32 ծանոթագրությունում, 31.12.10թ. և 31.12.09թ. դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժուքային, իրացվելիության և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 34 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 31 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառությունների ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 33 ծանոթագրությունում:

18 Ներդրումային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2010			2009		
	Վաճառքի համար մատչելի	Մինչև մարման ժամկետը պահվող	Ընդամենը	Վաճառքի համար մատչելի	Մինչև մարման ժամկետը պահվող	Ընդամենը
Չգնանշվող ներդրումներ						
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	12,045	-	12,045	12,340	-	12,340
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	2,003,064	-	2,003,064	1,329,134	-	1,329,134
ՀՀ ոչ պետական պարտատոմսեր	-	51,805	51,805	-	103,611	103,611
Ընդամենը ներդրումներ	2,015,109	51,805	2,066,914	1,341,474	103,611	1,445,085

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Բանկը տարվա ընթացքում ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ ֆինանսական ակտիվ չի վերադասակարգել որպես իրական արժեքով չափվող (2009թ. նույնպես):

Չգնանշվող վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա՝ հիմնված տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի զեղչատոկոս:

Բոլոր չգնանշված վաճառքի համար մատչելի բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա գնանշվող շուկա և Բանկը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը 2,431,251 հազար դրամով իրական արժեքով (2009թ.՝ ոչինչ) վաճառվել են երրորդ անձանց ռեպո համաձայնագրերով՝ 3 ամիսը չգերազանցող ժամանակահատվածներով: Դրանք վերադասակարգվել են որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Ծանոթ. 28):

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերն ըստ տոկոսադրույքների և ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	7.5-13.5%	2011-2028	7.1-13 %	2010-2015

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Անվանական արժեք	50,000	100,000
Հաշվեգրված տոկոսներ	1,805	3,611
Ընդամուր մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	51,805	103,611

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթերն ըստ եկամտաբերության և մարմանը մնացած ժամկետների.

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
ՀՀ ոչ պետական պարտատոմսեր	11	2011	11	2011

19 Հիմնական միջոցներ

	Հող և շենքեր	Սարքա- վորումներ	Փոխա- դրա- միջոցներ	Գրասե- նակային սարքա- վորում	Անավարտ շինարա- րություն	Վարձակ հիմն. միջ գծով կապ. ներդ.	Այլ	Ընդամենը
ՍԿՁԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ								
2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,469,498	1,319,845	235,786	162,255	207,746	75,267	205,784	3,676,181
Ավելացում	218,976	249,178	15,800	115,113	1,075,513	-	131,257	1,805,837
Օտարում	-	(2,252)	(28,325)	(16,727)	-	-	(7,408)	(54,712)
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,688,474	1,566,771	223,261	260,641	1,283,259	75,267	329,633	5,427,306
Ավելացում	3,086,156	145,862	35,679	39,286	275,301	12,571	118,258	3,713,113
Օտարում	-	(13,751)	-	(5,252)	-	(64,336)	(28,273)	(111,612)
Վերադասակարգում	1,469,914	-	-	-	(1,469,914)	-	-	-
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,244,544	1,698,882	258,940	294,675	88,646	23,502	419,618	9,028,807
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ								
2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	70,557	197,912	48,766	27,365	-	30,801	28,224	403,625
Հատկացումներ	46,836	236,193	53,256	31,356	-	11,037	48,381	427,059
Օտարում	-	(1,990)	(12,865)	(16,640)	-	-	(7,407)	(38,902)
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	117,393	432,115	89,157	42,081	-	41,838	69,198	791,782
Հատկացումներ	122,016	307,293	54,103	56,700	-	30,132	66,825	637,069
Օտարում	-	(7,841)	-	(1,220)	-	(63,640)	(4,106)	(76,807)
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	239,409	731,567	143,260	97,561	-	8,330	131,917	1,352,044
ՄՆԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ								
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,005,135	967,315	115,680	197,114	88,646	15,172	287,701	7,676,763
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,571,081	1,134,656	134,104	218,560	1,283,259	33,429	260,435	4,635,524
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,398,941	1,121,933	187,020	134,890	207,746	44,466	177,560	3,272,556

Անավարտ շինարարություն

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Բանկի անավարտ շինարարությունը իրենից ներկայացնում է հետևյալը.

- 2009թ. Բանկը ձեռք է բերել հող Ագարակ քաղաքում մասնաճյուղ բացելու նպատակով 130 հազար դրամ գումարով, որի վրա կառուցված շենքը գտնվում է անավարտ վիճակում: Շինարարության ավարտին վերաբերվող ծախսերը գնահատվում են 165,000 հազար դրամ: Աշխատանքների ավարտը նախատեսվում է 01.03.2011թ. :
- 2008թ. Բանկը ձեռք է բերել հող ք.Երևան Սարկավազի փողոցում մասնաճյուղ բացելու նպատակով 17,920 հազար դրամ գումարով, որը վրա կառուցվող շենքը գտնվում է անավարտ վիճակում: Շինարարության ավարտին վերաբերվող

ծախսերը գնահատվում են 200,000 հազար դրամ: Աշխատանքների ավարտը նախատեսվում է 30.11.2011թ. :

- 2010թ. Բանկը ձեռք է բերել վարչական շենք ք.Աբովյան Ռոսիայի փողոց 1/20 հասցեում 133,200 հազար դրամ գումարով, որը գտնվում է անավարտ վիճակում: Շինարարության ավարտին վերաբերվող ծախսերը գնահատվում են 43,000 հազար դրամ: Աշխատանքների ավարտը նախատեսվում է 30.04.2011թ.:
- 2010թ. Բանկը ձեռք է բերել վարչական շենք ք.Երևան Ե.Քոչարի փողոց 24/1 հասցեում 236,000 հազար դրամ գումարով, որը գտնվում է անավարտ վիճակում: Շինարարության ավարտին վերաբերվող ծախսերը գնահատվում են 19,000 հազար դրամ: Աշխատանքների ավարտը նախատեսվում է 30.04.2011թ. :

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 52,166 հազար դրամ (2009թ. 44,606 հազար դրամ):

Ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցներ

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցների գումարը կազմում է 90,996 հազար դրամ (2009թ.՝ 430,436 հազար դրամ): Տվյալ սարքավորումները չեն ամորտիզացվում և դասակարգված են համաձայն իրենց դասերի:

20 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Արտոնագրեր	Համակարգ- չային ծրագրեր	Այլ	Ընդամենը
2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	11,296	61,639	41,554	114,489
Ավելացում	106,344	10,677	20,403	137,424
Վերադասակարգում	21,265	(21,265)	-	-
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	138,905	51,051	61,957	251,913
Ավելացում	50,305	3,708	-	54,013
Օտարում	-	(60)	-	(60)
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	189,210	54,699	61,957	305,866
ԱՄՈՐՏԻԶԱՑԻԱ				
2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,123	7,789	6,178	15,090
Մասհանումներ	27,749	6,196	5,927	39,872
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	28,872	13,985	12,105	54,962
Մասհանումներ	25,195	6,720	5,968	37,883
Օտարում	-	(60)	-	(60)
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	54,067	20,645	18,073	92,785
ՄԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ				
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	135,143	34,054	43,884	213,081
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	110,033	37,066	49,852	196,951
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,173	53,850	35,376	99,399

21 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Արժեթղթերի վաճառքից դեբիտորական պարտք	9,388,000	9,673,734
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	609,435	117,947
Ստացվելիք գումարներ	363,541	11,055
Այլ ակտիվներ	61,794	62,256
	10,422,770	9,864,992
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ակտիվների գծով	(132,208)	(104,433)
	10,290,562	9,760,559
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	17,758	-
Պահեստ	33,546	56,882
Այլ	434	434
Ընդամենը այլ ակտիվներ	10,342,300	9,817,875

Արժեթղթերի վաճառքից դեբիտորական պարտքը գոյացել է Բանկի կողմից 2009թ. ընթացքում մի շարք ոչ ռեզիդենտ ընկերություններին տարածամկետ պայմաններով արժեթղթերի վաճառքի արդյունքում: Դեբիտորական պարտքը ճանաչվել է վաճառքի պահին արժեթղթերի իրական արժեքի չափով: Իրական արժեքի և պայմանագրով նախատեսված ստացվելիք դրամական հոսքերի անվանական արժեքի միջև եղած տարբերությունը կազմում է 692,339 հազ. դրամ, որից 242,077 հազ. դրամը ճանաչվել է տոկոսային եկամուտ 2010թ. ընթացքում և ընդգրկված է «տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ» ծանոթագրությունում (Ծանոթ. 6):

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2009	5,160
Տարվա ծախս	131,286
Դուրսգրում	(32,035)
Վերադարձ	22
31 դեկտեմբեր 2010	104,433
Տարվա ծախս	86,862
Դուրսգրում	(60,644)
Վերադարձ	1,557
31 դեկտեմբեր 2010	132,208

22 Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Վարկեր	1,466,723	1,323,826
Ստորադաս փոխառություն	8,479,517	8,450,000
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	9,946,240	9,773,826

ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են վարկեր ստացված Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի կողմից «Բնակարանային ֆինանսավորման վարկային ծրագրի» շրջանակներում:

Ստորադաս փոխառությունը ստացվել է ՀՀ ԿԲ-ից 2009թ. ընթացքում, 5 տարի մարման ժամկետով և 7.5 % տարեկան տոկոսադրույքով:

Հաշվետու ժամականաշրջանում ներգրաված վարկերի գծով Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2009թ.՝ նույնպես):

23 Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	804,321	411
Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	218,274	107,348
Վարկեր և ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	8,780,861	12,351,013
Վարկեր այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	9,673,221	1,212,019
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	2,396,256	-
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	21,872,933	13,670,791

Ֆինանսական կազմակերպություններից բոլոր ավանդները ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2009թ.՝ նույնպես):

24 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
ՀՀ Կառավարություն		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	67,674	181,690
ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկեր	6,405,143	3,165,983
	6,472,817	3,347,673
Իրավաբանական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	15,643,444	17,046,652
Ժամկետային ավանդներ	6,894,469	4,429,052
	22,537,913	21,475,704
Ֆիզիկական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	2,483,706	1,297,428
Ժամկետային ավանդներ	28,581,463	17,848,056
	31,065,169	19,145,484
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	60,075,899	43,968,861

Հաճախորդների բոլոր ավանդներն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկերը ներառում են «Հազարամյակի Մարտահրավեր Հիմնադրամ-Հայաստան», «Գյուղական Ֆինանսավորման Կառույց-ԾԻԳ» ՊՀ-ից և Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի կողմից «Փոքր և միջին բիզնեսի վարկային ծրագրի» և «Բնակարանային ֆինանսավորման վարկային ծրագրի» շրջանակներում ստացված միջոցներ 6,405,143 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (2009թ. 3,165,983 հազար դրամ), ինչպես նաև Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության կողմից ներդրված ժամկետային ավանդներ 800,131 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (2009թ. 222 հազար դրամ):

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրավաբանական անձանց ընթացիկ ավանդներում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովածություն տրամադրված երաշխիքների և ակրեդիտիվների գծով համապատասխանաբար 24,517 հազար դրամ և 21,966 հազար դրամ գումարներով (2009թ. 16,776 հազար դրամ տրամադրված երաշխիքների գծով և ակրեդիտիվների գծով 478,546 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ամենամեծ տաս հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարը (ներառյալ փոխկապակցված անձինք, տես ծանոթ. 31) կազմում է 17,940,643 հազար դրամ (2009թ.՝ 16,272,569 հազար դրամ) կամ հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարի 30% (2009թ. 38.5%), ընդ որում Բանկի բաժնետերերի և նրանց հետ համագործակցող կազմակերպությունների գծով 5,902,259 հազ. դրամ ընդհանուր գումարներով (2009թ.՝ 9,298,321 հազ.դրամ) կամ հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարի 10% (2009թ.՝ 22%):

25 Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Ոչ ռեզիդենտ այլ կազմակերպություններից ստացված արժեթղթեր (ծան. 17)	7,362,308	8,794,803
Ընդամենը առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	7,362,308	8,794,803

26 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Վճարվելիք գումարներ	38,715	75,576
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	138,461	10,516
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	6,191	-
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	2,283	2,365
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	54,020	33,160
Այլ	14,275	12,175
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	253,945	133,792

Ակտիվներին վերաբերվող շնորհների շարժը ներկայացված է ստորև

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Տարեսկզբի մնացորդ	2,365	2,447
Եկամտի ճանաչում (ծան. 9)	(82)	(82)
Տարեվերջի մնացորդ	2,283	2,365

27 Այլ պահուստներ

Կորուստների գծով այլ պահուստների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հունվարի 1-ին	-	53,454
Տարվա ընթացքում հակադարձում	-	(53,454)
Ղեկտեմբերի 31-ին	-	-

Այլ պահուստները ստեղծվել են Բանկի հաճախորդներին տրամադրված երաշխիքների գծով:

28 Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	Ակտիվ		Պարտավորություն	
	2010	2009	2010	2009
Ներդրումային արժեթղթեր (ծանոթ. 18, 23)	2,431,251	-	2,396,256	-
	2,431,251	-	2,396,256	-

29 Սեփական կապիտալ

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 13,450,000 հազ. դրամ: Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 26,900 բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 500 հազ. դրամ դրամ անվանական արժեքով:

2010թ. և 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն/փայատերեր են.

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
«Ուկրպրոմբանկ» ՍՊԸ	1,750,000	13	1,750,000	13
«Զրիսթի Մենեջմենտ» ԻՆԿ.	11,700,000	87	11,700,000	87
	13,450,000	100	13,450,000	100

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բանկի կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված նախորդ տարվա զուտ շահույթի 5 %-ի չափով:

30 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Հաճախ հարկային մարմինները ներկայացնում են պահանջներ այնպիսի գործարքների կամ հաշվառման մեթոդների նկատմամբ, որոնց նկատմամբ նախկինում դիտողություններ չեն եղել: Դրա հետևանքով կարող են առաջանալ լրացուցիչ տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումները կարող են ընդգրկել հաշվետու տարվան անմիջապես նախորդող 3 տարի ժամանակաշրջան, սակայն որոշ պայմաններում ստուգումները կարող են ընդգրկել ավելի վաղ ժամանակաշրջաններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Բանկն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Բանկին ներկայացվող դատական հայցերի առումով Բանկի ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ, երաշխիքներ և այլ ֆինանսական պայմանագրեր

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային ռիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն վարկային ռիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլվում հաշվեկշռում:

Գեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Չօգտագործված վարկային գծեր	4,775,052	2,608,078
Տրամադրված երաշխիքներ	21,650,979	9,427,909
Ակրեդիտիվներ	21,966	478,546
Ընդամենը վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	26,447,997	12,514,533

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – բանկը որպես վարձակալող

Բանկն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Մինչև 1 տարի	24,036	41,790
1-5 տարի	59,667	142,580
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	83,703	184,370

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Բանկի դեռ Բանկը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Սկսած 2005թ. Բանկը հանդիսանում է ավանդների պարտադիր ապահովագրական համակարգի անդամ: Նշված համակարգը գործում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների և կանոնակարգվում է Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին օրենքով: Ապահովագրությունը մարում է Բանկի պարտավորությունները ֆիզիկական անձանց ավանդների գծով 4,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (մինչև 2,000 հազար դրամ արտարժույթով ավանդների դեպքում) Բանկի սնանկացման և բանկային արտոնագրի հետ կանչման դեպքում:

31 Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ

կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Բանկը վերջնական վերահսկող անձ է հանդիսանում Ռուսաստանի Գաշնության ռեզիդենտ Վիտալի Գրիգորյանը:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ				
Վարկի մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	230,342	1,321,736	64,496	219,415
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	213,027	4,998,033	322,230	3,329,226
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(411,144)	(3,781,562)	(156,384)	(2,226,905)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ, համախառն	32,225	2,538,207	230,342	1,321,736
Արժեզրկումից պահուստ	(322)	(25,382)	(2,303)	(22,524)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	31,903	2,512,825	228,039	1,299,212
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	38,852	176,983	75,008	85,651
Վարկերի կորուստի գծով ծախս/ (հակադարձում)	(1,981)	2,858	1,658	20,333
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ				
Ավանդներ 1 հունվարի դրությամբ	9,844	6,838,699	19,994	1,515,455
Տարվա ընթացքում ստացված ավանդներ	1,732,203	82,825,815	27,456,949	103,779,935
Տարվա ընթացքում վճարված ավանդներ	(1,719,692)	(83,465,987)	(27,467,099)	(98,456,691)
Ավանդներ 31 դեկտեմբերի դրությամբ	22,355	6,198,527	9,844	6,838,699
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	623	401,727	704	207,131
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,105	-	96	-
Տարվա ընթացքում տրամադրված	39,409	-	24,943,407	-
Տարվա ընթացքում մարված	(22,494)	-	(24,942,398)	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18,020	-	1,105	-
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	466,934	1,973	1,000,046	11,027
Տարվա ընթացքում ստացված	3,702,229	208	7,827,716	255,198
Տարվա ընթացքում վճարված	(3,987,885)	(2,181)	(8,360,828)	(264,252)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	181,278	-	466,934	1,973
Տոկոսային ծախսեր	16,763	208	32,392	4,729

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն				
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	14	437	627	6,448
Այլ եկամուտ	2,701	29,806	32,839	7,330
Միջնորդավճարների գծով ծախսեր	-	-	-	-
Այլ գործառնական ծախսեր	-	-	3	112

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	171,918	171,738
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	15,893	7,971
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	187,811	179,709

Տնօրեններին, բաժնետերերին և ղեկավար անձնակազմի այլ անդամներին (և ընտանիքի անդամներին) տարվա ընթացքում տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 15 տարվա ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 11% (2009թ.` 12.73%): Այդ վարկերը ապահովված են վարկային երաշխավորություններով 134,327 հազ.դրամ., անշարժ գույքով 1,184,270 հազ.դրամ և աշխատավարձով (2009թ.` վարկային երաշխավորություններով 75,225 հազ.դրամ, անշարժ գույքով 339,960 հազ.դրամ և աշխատավարձով):

32 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, որոնք հաշվեկշռում արտացոլված չեն իրենց իրական արժեքով, համապատասխան մնացորդային արժեքների հետ միասին ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2010		2009	
	Հաշվեկշռային արժեք	իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք	իրական արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	13,046,849	13,046,849	12,475,646	12,475,646
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,688,133	1,688,133	3,665,570	3,665,570
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	77,205,248	77,205,248	59,688,133	59,688,133
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	51,805	51,775	103,611	103,549
Այլ ակտիվներ	9,388,000	9,388,000	9,673,734	9,673,734
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	9,946,240	9,946,240	9,773,826	9,773,826
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	21,872,933	21,872,933	13,670,791	13,670,791
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	60,075,899	60,075,899	43,968,861	43,968,861

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Փոփոխվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Կիրառվելիք տոկոսադրույքերը կախված են վարկառուի վարկային ռիսկից և տատանվում են 9% մինչև 26% տարեկան և որոնք հիմնականում համընկնում են պայմանագրային տոկոսադրույքների հետ:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների իրական արժեքը հիմնված է շուկայում գործող տոկոսադրույքների վրա: Այն արժեքների իրական արժեքը, որոնց վերաբերյալ բացակայում են գնանշումները, հիմնված են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկի վրա, որոնք զեղչվում են տարվա վերջին շուկայում գործող տոկոսադրույքներով:

Այլ ակտիվներ, պարտավորություններ և փոխառություններ

Ֆիքսված և չգնանշվող տոկոսադրույքներով ավանդների և փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք գեղչվում են նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով:

32.1 Իրական արժեքի հիերարխիա

Բանկն ընդունել է ՖՀՄՄ 7 «Ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ բացահայտումների բարելավումների» փոփոխությունը, որն ուժի մեջ է 2009թ. հունվարի 1-ից: Այս փոփոխությունները պահանջում են, որպեսզի Բանկը ներկայացնի կոնկրետ տեղեկատվություն ֆինանսական դրության մասին հաշվետվությունում իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ:

Ֆինանսական դրության մասին հաշվետվության մեջ իրական արժեքով չափված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված)։

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Հազար ՀՀ դրամ

	2010				2009			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՎՏԻՎՆԵՐ								
Չգնանշվող ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	-	4,434,315	-	4,434,315	-	1,329,134	-	1,329,134
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	870,584	-	870,584	-	488,018	-	488,018
Ընդամենը	-	5,304,899	-	5,304,899	-	1,817,152	-	1,817,152
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,362,308	-	7,362,308	-	8,794,803	-	8,794,803
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	30,425	-	30,425	-	23,442	-	23,442
Ընդամենը	-	7,392,733	-	7,392,733	-	8,818,245	-	8,818,245
ԶՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	-	(2,087,834)	-	(2,087,834)	-	(7,001,093)	-	(7,001,093)

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

Չգնանշվող բաժնեմասային ներդրումներ

Բանկի ներդրումների իրական արժեքը չգնանշվող ՀՀ բաժնեմասային ներդրումներում չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել և հետևաբար դուրս է մնում այս բացահայտումից: Սեփական կապիտալի այս ներդրումների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվության համար տես Ծան. 18-ը:

Ածանցյալներ

Երբ ածանցյալները շրջանառվում են կա՛մ բորսայում, կա՛մ բորսայից դուրս, Բանկը օգտագործում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ փակման գինը:

Ընդհանրապես, Բանկի կողմից իրականացվող ածանցյալները չեն շրջանառվում գործող շուկաներում: Այս պայմանագրերի իրական արժեքները գնահատվում են՝ օգտագործելով այն գնահատման մեխանիզմը, որն առավելագույնս մեծացնում է դիտարկելի շուկայի գործիքների օգտագործումը, օր.՝ շուկայի արժույթի փոխանակման դրույքը (մակարդակ 2): Բանկի կողմից ներդրվող ածանցյալների մեծամասնությունը ներառված է 2-րդ մակարդակում և բաղկացած է արտարժույթային սվոպի պայմանագրերից:

33 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Բանկի չգեղջված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 34.3-ում:

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	13,046,849	-	-	13,046,849	-	-	-	13,046,849
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,666,387	21,746	-	1,688,133	-	-	-	1,688,133
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	-	870,584	-	870,584	-	-	-	870,584
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	4,942,636	5,540,126	28,878,855	39,361,617	25,221,212	12,622,419	37,843,631	77,205,248
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	697,318	697,318	1,229,304	88,487	1,317,791	2,015,109
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	-	51,805	51,805	-	-	-	51,805
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	-	-	-	478,342	1,952,909	2,431,251	2,431,251
Այլ ակտիվներ	-	914,121	8,473,879	9,388,000	-	-	-	9,388,000
	<u>19,655,872</u>	<u>7,346,577</u>	<u>38,101,857</u>	<u>65,104,306</u>	<u>26,928,858</u>	<u>14,663,815</u>	<u>41,592,673</u>	<u>106,696,979</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	36,480	3,180	25,265	64,925	9,881,315	-	9,881,315	9,946,240
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,069,728	3,174,306	2,116,552	12,360,586	4,260,639	5,251,708	9,512,347	21,872,933
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	30,425	-	30,425	-	-	-	30,425
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	18,165,201	18,898,095	17,589,033	54,652,329	2,878,066	2,545,504	5,423,570	60,075,899
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,362,308	-	7,362,308	-	-	-	7,362,308
	<u>25,271,409</u>	<u>29,468,314</u>	<u>19,730,850</u>	<u>74,470,573</u>	<u>17,020,020</u>	<u>7,797,212</u>	<u>24,817,232</u>	<u>99,287,805</u>
Զուտ դիրք	<u>(5,615,537)</u>	<u>(22,121,737)</u>	<u>18,371,007</u>	<u>(9,366,267)</u>	<u>9,908,838</u>	<u>6,866,603</u>	<u>16,775,441</u>	<u>7,409,174</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>(5,615,537)</u>	<u>(27,737,274)</u>	<u>(9,366,267)</u>		<u>542,571</u>	<u>7,409,174</u>		

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,140,218	-	-	12,140,218	-	335,428	335,428	12,475,646
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,170,227	473,761	-	3,643,988	-	21,582	21,582	3,665,570
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	488,018	-	488,018	-	-	-	488,018
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	3,128,866	22,806,791	12,705,267	38,640,924	18,007,445	3,039,764	21,047,209	59,688,133
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	-	432,917	33,043	465,960	863,174	12,340	875,514	1,341,474
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	103,611	-	103,611	-	-	-	103,611
Այլ ակտիվներ	-	-	3,918,744	3,918,744	5,653,870	-	5,653,870	9,572,614
	<u>18,439,311</u>	<u>24,305,098</u>	<u>16,657,054</u>	<u>59,401,463</u>	<u>24,524,489</u>	<u>3,409,114</u>	<u>27,933,603</u>	<u>87,335,066</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	40,550	-	28,863	69,413	9,704,413	-	9,704,413	9,773,826
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,620,880	4,727,689	150,414	12,498,983	1,149,926	21,882	1,171,808	13,670,791
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	23,442	-	23,442	-	-	-	23,442
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,603,803	10,268,388	8,847,916	40,720,107	3,245,127	3,627	3,248,754	43,968,861
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	8,522,892	271,911	-	8,794,803	-	-	-	8,794,803
	<u>37,788,125</u>	<u>15,291,430</u>	<u>9,027,193</u>	<u>62,106,748</u>	<u>14,099,466</u>	<u>25,509</u>	<u>14,124,975</u>	<u>76,231,723</u>
Զուտ Դիրք	<u>(19,348,814)</u>	<u>9,013,668</u>	<u>7,629,861</u>	<u>(2,705,285)</u>	<u>10,425,023</u>	<u>3,383,605</u>	<u>13,808,628</u>	<u>11,103,343</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>(19,348,814)</u>	<u>(10,335,146)</u>	<u>(2,705,285)</u>		<u>7,719,738</u>	<u>11,103,343</u>		

34 Ռիսկի կառավարում

Բանկային գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Բանկի նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Բանկի ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Բանկի ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, և արժանահավատ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Բանկը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի

կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում, ապրանքներում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Ռիսկերի կառավարման և պլանավորման Վարչության և Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովի կողմից ըստ Բանկի Խորհրդի հաստատած քաղաքականության: Ռիսկերի կառավարման և պլանավորման Վարչության կողմից ախտորոշվում, գնահատվում և հեջավորվում են ֆինանսական ռիսկերը Բանկի գործառնական միավորների հետ սերտ համագործակցության միջոցով: Բանկի Խորհուրդը տրամադրում է սկզբունքներ և սահմանաչափեր ռիսկի ամբողջական կառավարման համար, ինչպես նաև քաղաքականություն՝ հատուկ բնագավառների վերաբերյալ, ինչպիսիք են փոխարժեքային ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, վարկային ռիսկը, ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների կիրառումը: Որպես ապահովում ներքին աուդիտը պատասխանատու է ռիսկի կառավարման անկախ գնահատման և հսկողության ընդհանուր միջավայրի համար:

Կարևորագույն ռիսկերն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային ռիսկերը:

34.1 Վարկային ռիսկ

Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Բանկին կորուստներ կարող է պատճառել: Վարկային ռիսկը Բանկի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Բանկն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Վարկային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Բանկի ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտհաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են վարկային պարտավորությունները: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Բանկի Ռիսկերի կառավարման և պլանավորման Վարչության և Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովի կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Բանկի Խորհրդին/վարչությանը և յուրաքանչյուր միավորի ղեկավարին:

34.1.1 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց երաշխիքի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2010 և 2009 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ վարկային ռիսկի ենթարկվելու վատագույն տարբերակը՝ առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու: Հաշվեկշռային ակտիվների համար վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային զուտ արժեքների վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	14	9,456,745	10,076,527
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	1,688,133	3,665,570
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	16	870,584	488,018
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	17	77,205,248	59,688,133
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	18	2,015,109	1,341,474
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	18	51,805	103,611
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	28	2,431,251	-
Այլ ակտիվներ	21	9,388,000	9,572,614
Ընդամենը		103,106,875	84,935,947
Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ	30	26,447,997	12,514,533
Ընդամենը վարկային ռիսկ		129,554,872	97,450,480

Երբ ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով, վերևում ներկայացված գումարները ցույց են տալիս ընթացիկ ռիսկը, բայց ոչ առավելագույնը, որը կարող է առաջանալ ապագայում իրական արժեքների փոփոխություններից:

34.1.2 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեզմենտների:

Հազար ՀՀ դրամ	2010			
	ՀՀ	ՏՀԶԿ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	9,456,745	-	-	9,456,745
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	82,772	1,158,758	446,603	1,688,133
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	28,525	-	842,059	870,584
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	63,795,176	-	13,410,072	77,205,248
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	2,015,109	-	-	2,015,109
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	51,805	-	-	51,805
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	2,431,251	-	-	2,431,251
Այլ ակտիվներ	-	-	9,388,000	9,388,000
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	77,861,383	1,158,758	24,086,734	103,106,875
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	57,980,465	2,851,610	24,103,872	84,935,947

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2010 և 2009թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ տնտեսության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Գյուղատնտեսություն	Հիպոթեք	Այլ	Ընդամենը
Սնացորդներ ՀՀ կրում	9,456,745	-	-	-	-	-	-	-	9,456,745
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,688,133	-	-	-	-	-	-	-	1,688,133
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	28,525	-	-	-	-	-	-	842,059	870,584
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	8,973,206	15,871,386	10,186,326	5,045,604	2,604,042	8,923,783	25,600,901	77,205,248
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	2,015,109	-	-	-	-	-	-	-	2,015,109
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	-	-	-	-	-	-	51,805	51,805
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	2,431,251	-	-	-	-	-	-	-	2,431,251
Այլ ակտիվներ	-	-	-	-	-	-	-	9,388,000	9,388,000
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	15,619,763	8,973,206	15,871,386	10,186,326	5,045,604	2,604,042	8,923,783	35,882,765	103,106,875
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	15,083,571	3,659,862	12,403,806	7,970,937	4,566,527	1,443,768	5,000,095	34,807,381	84,935,947

34.1.3 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Բանկը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ ապրանքների, արդյունաբերության ճյուղերի և երկրների վարկային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Բանկի գործունեության միջավայրի փոփոխությանը զուգընթաց, բայց ոչ պակաս քան տարին մեկ անգամ Բանկի Խորհրդի կողմից:

Մեկ վարկառուի գծով վարկային ռիսկի չափը, ներառյալ բանկերը և ֆինանսական կազմակերպությունները, ավելի սահմանափակված է Բանկի Խորհրդի կողմից

սահմանված լրացուցիչ սահմանաչափերով հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչպես նաև օրական սահմանաչափերով կապված առևտրային գործարքների հետ, ինչպիսիք են արտարժույթային ֆորվարդի պայմանագրերը: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Վարկային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Բանկը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Բանկը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը,
- Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեթղթերը:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են, ֆիզիկական անձանց գծով վերաձևակերպվող վարկային գծերը հիմնականում չեն ապահովվում: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Բանկը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Անշարժ գույք	51,990,015	39,004,340
Կազմակերպությունների երաշխիքներ	5,585,968	1,886,650
Պաշարներ	4,169,122	4,233,691
Պետական արժեթղթեր	9,135,448	9,689,678
Կանխիկ կամ կառավարության երաշխիքներ	2,876,046	4,790,332
Այլ	5,104,672	1,161,429
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	78,861,271	60,766,120

Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

Այս գործիքների հիմնական նպատակը անհրաժեշտության դեպքում հաճախորդներին միջոցներ տրամադրելն է: Երաշխիքները և ակրեդիտիվները ենթակա են նույն վարկային ռիսկին, ինչ վարկերը: Ապրանքային և թղթային ակրեդիտիվները՝ Բանկի գրավոր հավաստումներն են հաճախորդների անունից, որոնք թույլ են տալիս երրորդ անձանց գումարներ ստանալ բանկից հատուկ պայմանների կատարման դեպքում, ապահովված են դրանց հետ կապված ապրանքների առաքմամբ և հետևաբար դրանք ավելի ապահով են, քան ուղղակի տրամադրվող վարկերը:

Վարկի տրամադրման պայմանական պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են վարկային գծերի չօգտագործած մասերը:

Այս դեպքում, հնարավոր կորուստների գումարը, որ Բանկը կարող է կրել, հավասար է չօգտագործված վարկային գծերի գումարին:

Սակայն հնարավոր վնասի իրական գումարն ավելի փոքր է, քան չօգտագործված վարկային գծերի ընդհանուր գումարը, քանի որ վարկային պարտավորությունները տրամադրվում են վարկառուների կողմից վարկերի տրամադրման որոշակի ստանդարտների պահպանման դեպքում: Բանկը հետևում է պարտավորությունների մարման ժամկետներին, քանի որ երկարաժամկետ պարտավորությունները պարունակում են ավելի բարձր վարկային ռիսկ, քան կարճաժամկետ պարտավորությունները:

34.1.4 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված ռիսկային գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական ռիսկային գործոնները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Բանկը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխառության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական ռիսկային գործոնները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխառությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման

օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Արդյունաբերություն	0.1	-
Գյուղատնտեսություն	1.8	0.3
Շինարարություն	0.2	0.4
Առևտուր	0.6	0.1
Սպառողական	2.6	1.1
Հիպոթեկ	1.3	0.3
Այլ	0.2	-

Վարկային ռիսկ պարունակող այլ ֆինանսական ակտիվների գծով 2010 և 2009թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը կորուստներ չի ունեցել:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ					2010
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Արդյունաբերություն	-	-	30,000	127,688	157,688
Շինարարություն	548,547	-	-	22,282	570,829
Առևտուր	976,776	9,941	-	-	986,717
Սպառողական ոլորտ	35,069	19,269	10,089	100,012	164,439
Գյուղատնտեսություն	30,975	-	5,326	26,179	62,480
Հիպոթեքային	81,596	11,336	9,977	31,372	134,281
Այլ ոլորտներ	183,839	7,730	55	100,976	292,600
Ընդամենը	1,856,802	48,276	55,447	408,509	2,369,034

Հազար ՀՀ դրամ					2009
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Արդյունաբերություն	145,806	-	-	-	145,806
Շինարարություն	83,295	-	4,464	-	87,759
Առևտուր	849,350	3,057	1,257	128	853,792
Սպառողական ոլորտ	253,121	126,668	-	23,741	403,530
Գյուղատնտեսություն	33,089	-	-	-	33,089
Հիփոթեքային	68,627	-	-	-	68,627
Այլ ոլորտներ	10,742	557	7,003	4,238	22,540
Ընդամենը	1,444,030	130,282	12,724	28,107	1,615,143

2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետանց վարկերի գծով գրավների իրական արժեքը կազմում է 3,110,074 հազար դրամ (2009թ.՝ 1,714,827 հազար դրամ): Գրավները բաղկացած են դրամական միջոցներից, արժեթղթերից, երաշխիքային նամակներից և գույքից:

Անհատապես արժեզրկվող վարկեր և փոխատվություններ

Մինչև գրավներից առաջացող դրամական հոսքերը հաշվի առնելը հաճախորդներին տրամադրված անհատապես արժեզրկված վարկերը և փոխատվությունները կազմում են 2,369,034 հազար դրամ (2009թ.՝ 2,688,111 հազար դրամ): 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի անհատապես արժեզրկված վարկերի գրավների իրական արժեքը կազմում է 3,110,074 հազար դրամ (2009թ.՝ 4,996,729 հազար դրամ): Գրավները բաղկացած են դրամական միջոցներից, արժեթղթերից, երաշխիքային նամակներից և գույքից:

Վերանայված վարկեր

Վերանայված վարկերի հաշվեկշռային գումարն ըստ դասերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Արդյունաբերություն	134,208	300,339
Շինարարություն	1,652,481	2,187,024
Առևտուր	208,307	355,222
Սպառողական ոլորտ	-	36,684
Այլ ոլորտներ	257,747	1,446,283
Ընդամենը	2,252,743	4,325,552

34.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Բանկը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Առևտրային պորտֆելի շուկայական ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է VaR մեթոդով,

որը արտացոլում է ռիսկի փոփոխականների միջև կախվածությունը: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Բանկը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

34.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույթի ռիսկ

Տոկոսադրույթի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույթների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Բանկի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Բանկի Խորհուրդը սահմանել է որոշված ժամկետների համար տոկոսադրույթների ճեղքվածքների չափ: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույթների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույթներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամուտի վրա՝ 31.12.10թ. դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույթով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով՝ ներառյալ հեջավորման գործիքների ազդեցությունը: Կապիտալի զգայունությունը հաշվարկվում է վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույթով ակտիվները, ներառյալ հեջերի և որպես դրամական հոսքերի հեջ բնորոշված սվոփերի ազդեցությունները, 31.12.10թ. դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույթների ենթադրվող փոփոխությունները:

Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի կամ սվոփի իրացման ժամկետների: Կապիտալ ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ, մինչդեռ ըստ ժամկետների վերլուծությունը ցույց է տալիս զգայունությունը ոչ զուգահեռ փոփոխությունների նկատմամբ:

Հազար ՀՀ դրամ

2010

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույթներում	Կապիտալի զգայունություն					Ընդամենը
		Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի		
ՀՀ դրամ	+1	(110)	(4,423)	(79,062)	(40,925)	(124,520)	
ՀՀ դրամ	-1	111	4,491	89,405	45,685	139,692	

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Կապիտալի զգայունություն					Ընդամենը
		Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի		
ՀՀ դրամ	+1	(370)	(209)	(19,760)	(7,000)	(27,339)	
ՀՀ դրամ	-1	370	212	20,680	7,400	28,662	

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Տնօրենների Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային ռիսկերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում ռիսկերը սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	Արտարժույթ	2010		2009	
		Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
	ԱՄՆ դոլար	(10)	1,079,300	(10)	1,108
	Եվրո	(10)	(12)	(10)	11,496
	ՌԴ ռուբլի	(10)	(4,212)	(10)	(5,015)
	ԱՄՆ դոլար	10	(1,079,300)	10	(1,108)
	Եվրո	10	12	10	(11,496)
	ՌԴ ռուբլի	10	4,212	10	5,015

Բանկի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	3,830,968	9,110,241	105,640	13,046,849
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	870,584	-	870,584
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	45	1,379,736	308,352	1,688,133
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառվածություններ	45,916,073	31,110,174	179,001	77,205,248
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	2,015,109	-	-	2,015,109
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	51,805	-	-	51,805
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	2,431,251	-	-	2,431,251
Այլ ակտիվներ	9,387,772	228	-	9,388,000
	63,633,023	42,470,963	592,993	106,696,979
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	9,946,240	-	-	9,946,240
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	9,173,164	12,520,831	178,938	21,872,933
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	16,478,078	43,291,526	306,295	60,075,899
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	30,425	-	-	30,425
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	7,362,308	-	-	7,362,308
	42,990,215	55,812,357	485,233	99,287,805
	20,642,808	(13,341,394)	107,760	7,409,174
Ջուտ դիրք 2010 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2010 թ. դեկտեմբերի 31-ին	17,357,958	9,089,963	76	26,447,997
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	48,681,386	37,266,623	1,387,057	87,335,066
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	31,812,997	43,074,184	1,344,542	76,231,723
Ջուտ դիրք 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	16,868,389	(5,807,561)	42,515	11,103,343
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2009թ. դեկտեմբերի 31-ին	9,364,004	3,139,385	11,144	12,514,533

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

34.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Բանկի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի գսպման նպատակով Բանկը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Մա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության առկայությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Բանկը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Բանկն ունի նաև ապահով վարկային գծեր, որ նա կարող է օգտագործել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ Բանկը ՀՀ կենտրոնական բանկում պահում է իր որոշ դրամով պարտավորությունների 8%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների 12%-ի չափով պահուստավորման գումար (տես Ծանոթագրություն 14-ը): Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Բանկի հետ մասնավորապես:

Բանկի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան:

Ստորև ներկայացվում է 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի չզեղված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես Ծանոթագրություն 33-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Սակայն Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ շատ հաճախորդներ անմիջապես վճարում չեն պահանջի, և աղյուսակը չի արտացոլում սպասվող դրամական հոսքերը Բանկի կողմից ավանդների պահպանման պատմությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ

2010

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	101,480	133,180	610,265	11,181,315	-	12,026,240
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	13,154,107	3,213,985	2,235,608	4,260,639	5,251,708	28,116,047
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	18,507,116	19,465,038	18,644,375	3,450,750	2,698,234	62,765,513
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,489,260	-	-	-	7,489,260
Ընդամենը չզեղված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	31,762,703	30,301,463	21,490,248	18,892,704	7,949,942	110,397,060
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր						
Ներհոսք	-	14,003,412	-	-	-	14,003,412
Արտահոսք	-	(13,275,336)	-	-	-	(13,275,336)
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	5,781,045	3,834,132	8,958,289	7,874,531	-	26,447,997

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	156,102	123,255	585,588	12,291,719	-	13,156,664
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,658,462	5,027,527	207,322	3,148,489	42,889	16,084,689
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,716,598	10,465,063	9,104,979	4,918,650	6,987	46,212,277
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	8,674,696	271,929	-	-	-	8,946,625
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	38,205,858	15,887,774	9,897,889	20,358,858	49,876	84,400,255
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր						
Ներհոսք	-	13,845,050	-	-	-	13,845,050
Արտահոսք	-	(13,371,182)	-	-	-	(13,371,182)
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	2,607,837	2,325,520	3,167,597	4,413,579	-	12,514,533

35 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը,

գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

2010 և 2009թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2010	2009
Հիմնական կապիտալ	14,812,717	14,659,153
Լրացուցիչ կապիտալ	5,082,868	6,762,346
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	19,895,585	21,421,499
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	116,103,446	71,201,540
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	17.13%	30.08%

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվում է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 ՀՀ դրամ գումարով:

